

Quatre anys després del final de la Primera Guerra Mundial, l'any 1922, el general alemany Erich Ludendorff va teoritzar sobre el concepte de guerra total. Segons aquest militar, quan un país entra en guerra, tot el país, inclosa la rereguarda i les ciutats allunyades del front s'han de considerar objectius militars. Així doncs, deixant com a una pràctica antiquada la guerra de trinxeres del conflicte bèl·lic precedent i a partir de la Guerra Civil espanyola, el concepte de guerra total s'aplicarà a tots els conflictes armats que es desenvoluparan al llarg del segle XX i fins a l'actualitat. La conseqüència dramàtica serà que el balanç de víctimes serà molt més alt entre la població civil que entre els militars que entren en combat. Pocs anys després, el general italià Giulio Douhet, va tractar sobre el poder destructiu de l'aviació militar i va profetitzar que seria el factor decisiu per guanyar les guerres del futur. Ambdues teories varen ser experimentades durant la guerra civil espanyola, especialment a Catalunya, on la rereguarda va esdevenir un camp de batalla i l'aviació militar una arma decisiva.

No és causalitat, doncs, que els grans protagonistes d'aquesta destrucció de vides, de cases i d'infraestructures van ser els avions de la Legió Còndor de l'Alemanya nazi de Hitler i els bombarders de l'Aviació Legionària de la Itàlia feixista de Mussolini, les potències que donaven suport als rebels des del primer dia del conflicte. La hipocresia de la Política de No Intervenció pactada per les democràcies occidentals va permetre que dos països, Alemanya i Itàlia, que no havien declarat la guerra a la República Espanyola, lluitessin en contra seva amb centenars d'avions, desenes de milers de soldats, artilleria i altre material bèl·lic.

El bàndol republicà, per la seva banda, només va poder comptar amb l'ajut de la Unió Soviètica. La principal base aèria de les comarques tarragonines fou la de Reus. Per a les missions d'atac al front del Baix Aragó i per a la defensa del litoral comptava bàsicament amb els avions soviètics Polikarpov I-15 "Xatos" i els Tupolev SB-2 "Katiuskes", molts dels quals es fabricaven a la capital del Baix Camp. L'aeròdrom de Valls, l'any 1938, serà el que comptarà amb el major nombre de caces republicans que intervindran a la batalla de l'Ebre. Altres camps d'aviació seran els que es localitzaran al Pla de Santa Maria i el Vendrell. El de la Pineda, malgrat els recursos esmerçats no entrarà en funcionament.

Tot aquest drama, va provocar prop de 5.000 víctimes mortals i un nombre molt superior de ferits a causa de desenes de milers de bombes llençades sobre ciutats i pobles de tot el territori català, va ser una novetat en la història de les guerres. A Tarragona, més de 3.800 bombes varen causar 230 víctimes mortals i prop d'un miler de ferits. La devastació de les infraestructures de Catalunya, especialment sobre els ports, els ponts, les estacions i la xarxa de ferrocarrils i de carreteres, serà de dimensions desconegudes. A Tarragona, a més a més, de la destrucció total de 74 edificis i l'enderrocament parcial de 522 edificis més,

el Port serà un dels espais més afectats per les 144 agressions aèries que patirà la ciutat entre l'estiu de 1937 i el mes de gener de 1939.

És en aquest context bèl·lic que trobem la figura de Manuel Orozco Rovira, un noi tarragoní amb talent artístic, matriculat a l'Escola de Pintura i Escultura de Tarragona que comptava encara no amb 21 anys quan es va registrar el cop d'estat dels militars rebels contra el règim legítim i democràtic de la Segona República i, en conseqüència, l'esclat de la guerra civil. A partir d'aquest moment, la vida de Manuel Orozco, com la de molts joves catalans, s'accelera meteòricament i deriva cap un destí que mai havia pogut sospitar. Rep instrucció com a pilot de combat a l'Azerbadjan, participa en diferents combats aeris a la batalla de Terol, retorna a la Unió Soviètica i lluita com a cap d'esquadrilla a la Segona Guerra Mundial. Quan s'acaba el conflicte bèl·lic, amb trenta anys i el nom rus de Piotr Manuilovich Orlov, va estudiar i es va doctorar en ciències econòmiques. Més tard va treballar i viatjar per Amèrica de Sud i, l'any 1973, a Xile, poc abans del cop d'estat contra Salvador Allende, Manuel Orozco estava al Palacio de la Moneda amb una delegació soviètica. Finalment, retornarà a Tarragona on morirà l'any 1994.

Una vida polièdrica, èpica, no exempta de la tragèdia i el dramatisme que ha comportat el segle XX. I aquest recorregut vital, com si fos un *biopic*, una pel·lícula biogràfica sobre Manuel Orozco, és la que relata en aquest llibre el seu nebot, Lluís Orozco. Una seqüència molt interessant i captivadora que pàgina rere pàgina com si fossin les seqüències d'un film, va configurant tota la trajectòria, gairebé increïble des de la nostra òptica actual, d'aquest tarragoní.

Darrerament s'observa com té un cert recorregut una manipulació de la història en la qual tendenciosament es vol desacreditar la Segona República presentant-la com un règim de caos, un caos que va comportar l'esclat d'una guerra que era necessària i inevitable per posar ordre i, en conseqüència, es blanqueja la dictadura franquista que va durar quasi 40 anys. Res més lluny de la veritat. Fins i tot, actualment, molts creadors d'opinió, entre cometes, diuen que la dictadura de Franco, comparada amb la de Hitler, Mussolini, Pinochet o Videla no va ser tan ferotge. Alguns volen suavitzar el qualificatiu de dictadura per l'eufemisme de totalitari. Tot això no és cert. La Segona República va ser el darrer intent de construir a l'Estat espanyol una societat democràtica més justa, més lliure, més formada i instruïda, més cívica, més igualitària entre homes i dones, en definitiva, progressista i moderna, i aquests són els valors que defensava Manuel Orozco pilotant el seu avió.